

A

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning
Barn- ungdoms och skolavdelningen
Christina Lenander
tfn 508 05 142

Tjänsteutlåtande
2005-04-01

1 (2)

B

C

D

E

Dnr 401 - 101 - 2005

Sammanträde 26 april 2005

Till
Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Med modersmålet som grund.
Yttrande över remiss. KF / KS, dnr 322-435 / 2005

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden beslutar att godkänna och överlämna förvaltningens yttrande över remissen.

Anders Meuller
stadsdelsdirektör

Elisabeth Barö Dérantz
avdelningschef

Sammanfattning

Barn och elever med ett annat modersmål än svenska har inte nått tillfredsställande studieresultat. Stadens ledning har inte velat acceptera detta förhållande, utan har i skolplanen och andra dokument visat på vikten av att höja ambitionsnivån. Under 2004 tillkallades en utredare för att utforma ett förslag på fortsatta åtgärder och beslut för att förbättra situationen. Förslaget visar inte hur eleverna skall få några stödinsatser, utan är en projektbeskrivning över avveckling av Språkcentrum och överflyttning av den pedagogiska personalen från Språkcentrum till skolenheterna. Omorganisationen ger stadsdelens elever sämre förutsättningar till modersmålsundervisning och ökade kostnader för stadsdelen.

Beslut om projektet togs i februari 2005 och projektet har redan påbörjats.

Bilaga: Med modersmålet som grund
Protestskrift från modersmåls lärare

Ärendets beredning

Ärendet är utarbetat av Barn- ungdoms, och skolavdelningen.

Ärendet

Utredningen är utarbetad av Hans-Erik Persson från Choaching –Competence-Capability med stöd av Pierre Carlsson, handläggare vid Utbildningsförvaltningen. Remissen är sedan utsänd till samtliga stadsdelsförvaltningar, Utbildningsförvaltningen och SLK. Remisstiden sträcker sig till 1 maj 2005.

Dagens Språkcentrum med den traditionella modersmålsträningen, undervisningen och studiehandledningen på modersmålet har en betydande omfattning, där ca 110 miljoner kronor avsätts och närmare 400 pedagoger är engagerade. Utredningen leder fram till att Språkcentrum skall avvecklas och att hela den pedagogiska personalen flyttas till skolenheterna under innevarande år.

Förvaltningen synpunkter.

Utredningen förefaller gjord ur Utbildningsförvaltningens synvinkel. Utredaren berör inte skolenheternas eller stadsdelarnas möjligheter att genomföra förslaget. Det är även svårt att se hur eleverna gynnas av förslaget.

Utredningen bygger på en studie i två Stockholmskolor i stadsdelarna Rinkeby och Kista, de två stadsdelar som har högst antal elever med annat modersmål. Där finns förutsättningar för att bilda språkgrupper kring anställda modersmåls lärare. Ingen förskole- eller skolenhet i Hässelby Vällingby stadsdel har tillräckligt många elever med samma språkbakgrund, för att kunna direkt anställa någon modersmåls lärare. Däremot har enheterna behov av ett stort urval av pedagoger med olika språkkompetens. Det kan röra sig om 25 –50 olika språk, men endast några få barn /elever med samma modersmål. Eleverna kan dessutom vara av så spridda åldrar, så att modersmålsundervisningen inte kan samordnas. Dessa elever har rätt till undervisning av kompetenta modersmåls lärare, men dessa kan ej vara anställda av skolenheten. Förvaltningen anser att Språkcentrum i sin nuvarande form har fungerat som en garant för skolornas möjlighet att erbjuda modersmålsundervisning till elever, även inom små språkområden. I det projekt som beskrivs, minskas dessa förutsättningar.

Eleverna

Förslaget kan leda till försämrad situation för eleverna genom en segregering av elever efter språktillhörighet. De elever som har behov av studiehandledning på sitt modersmål måste söka till de skolor, som har pedagogisk kompetens inom språkområdet. Detta rekommenderar utredaren, när han skriver ”barn / elever får resa till annan skola eller stadsdel.” En skola har modersmål och studiehandledning på arabiska, en annan på somaliska o.s.v.. Eleverna måste skjutas till ”rätt” språkskola. Då inte stadsdelens skolor har förutsättningar att anställa egna modersmåls lärare, kommer kostnaderna för skolskjutsar öka.

På enheter där många elever har samma modersmål, talas det språket mellan eleverna. Detta ger eleverna färre tillfällen att utveckla det svenska språket.

I enheter där eleverna har olika språk, blir svenskan det gemensamma språket, som används på förskolan och på fritiden i skolan. Detta stärker barnens / elevernas förmåga att använda svenska språket.

Skolenheterna kommer att få mycket svårt att tillgodose studiehandledning och modersmålsundervisning, för de elever som har ett för skolan ”udda” språk. Dessa elever kommer att få svårare än i dag, att få den modersmålsundervisning de har rätt till. Problemet med att ordna undervisningen för elever och lärare från de små och medelstora språkgrupperna berörs inte i förslaget.

Förskolor, skolenheterna, stadsdelarna

I dag erbjuder Språkcentrum undervisning på ett 60-tal språk. Detta är möjligt genom att elevunderlaget är hela Stockholms stad. I förslaget skall ansvaret för modersmåls lärarna flyttas; främst till skolenhetsnivå, därefter till stadsdelsnivå, därefter till ”fyrgruppsnivå” och i sista hand till enheten för språkutveckling vid utbildningsförvaltningen. Ingen enhet i stadsdelen kommer att kunna direktanställa någon modersmåls lärare. Detta innebär att stadsdelens Barn-, Ungdoms och Skolavdelning kommer att få en omfattande utökad administration och att flera små språkgrupper kommer att sakna lärare. Förslaget lägger ut verksamheten till stadsdelarna, utan att undersöka deras förutsättningar för att ta emot och genomföra denna.

Modersmåls lärarna

Utvecklingsarbetet skall leda till att modersmåls lärare integreras i befintliga arbetslag. Detta bör eftersträvas, även om det innebär att elever får flytta till annan skola. Syftet är rätt, sett ur modersmåls lärarens synvinkel. Däremot är det i princip ogenomförbart på skolor som har få elever av varje språk, som i Hässelby Vällingby stadsdel. Situationen för de modersmåls lärare som inte kan inplaceras på enhet, kommer att försämrats mot deras situation idag, där Språkcentrum har haft möjlighet att skapa kompetensutveckling och arbetslag för lärare inom språkgrupperna.

De flesta modersmåls lärarna saknar ämneskompetens i andra ämnen. Förslaget har som ambition, att Språkcentrums nuvarande pedagoger skall genomgå ett utbildningsprogram, så de når högskolebehörighet i minst tre ämnen med matematisk, naturvetenskaplig eller samhällsvetenskaplig inriktning. Kostnaderna för detta redovisas ej, ej heller hur många skolor som verkligen kommer att ha behov av denna kompetens.

I kapitlet ”Anvisningar för projektarbetet” skriver utredaren -” 2005 12 31 skall Språkcentrum vara avvecklat och alla pedagogiska medarbetare inplacerade i skolenhet.” Hur detta skall gå till beskrivs ej.

Projektet

Remisstiden för ”Med modersmålet som grund” är satt till 1 maj 2005.

Men- ”Beslut om projektet tas i feb. 2005, , under mars 2005 etableras projektorganisationen och projektledare tillsätts, i april upprättas budget, tids- och aktivitetsplan och Språkcentrum uppgår i projektets organisation.”

Under hösten (senast nyår 2006) skall alla pedagoger vara placerade på skolenhet.

De som ej inplacerats på enhet ”hanteras” av Utbildningsförvaltningen.

Avvecklingen av Språkcentrum, som en del av besparingsplanen för

Utbildningsförvaltningen är alltså redan påbörjad. Projektbeslutet togs i februari, medan remissvaren skall lämnas in i maj. Förvaltningen ställer sig frågande till att projektet påbörjas långt före remisstidens utgång.

Förvaltningens förslag

- att avvisa förslaget till omorganisation av Språkcentrum.

- - - - -